

ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

ГОДИНА СХІ, БРОЙ 6

СОФИЯ, 16-31 МАРТ 2020 г.

ЦЕНА 0,70 лв.

e-mail: sinizdat@gmail.com

www.facebook.com/Synodalpress/

АРХИЕРЕЙСКИ ПОСЛАНИЯ ОТНОСНО ПАНДЕМИЯТА COVID-19

стр. 1-3, 6

ДУХОВЕН ЖИВОТ

Срещата с
Пресвета Богородица и
светиите
стр. 4-5

Патриаршеско Окръжно писмо до Високопреосвещените митрополити, членове на Св. Синод на БПЦ-БП

*относно появата на новия коронавирус и
богослужебно-църковния живот*

Ваши Високопреосвещения,
Във връзка с епидемиологичната обстановка в страната и опасността от заразяване с коронавирус – COVID-19, за да се избегнат предпоставки за заразяване на вярващите и превантивно осигуряване на възможно най-безопасното състояние на храмовете,

ПРЕПОРЪЧВАМЕ:

1. Всички храмове на територията на Вашата епархия да бъдат отворени и в тях да се извършват определените за светата Четиридесетница богослужения и молитвени последования;

2. Богослуженията да не прекъсват, както и на всеки преминал надлежна подготовка желаещ да пристъпи към Свето Причастие с Тялото и Кръвта Христови, да не му бъдат отказвани под предлог от страх от заразяване с коронавирус. Светите Тайни не могат да бъдат преносители на зараза или каквато и да е болест, а са лекарство за телесно и душевно здраве;

3. Болни, които не могат да посетят храма, при желание за Свето Причастие да бъдат причастявани със запасни Св. Дарове, като се вземат съответните мерки от свещенослужителите за това;

4. Всеки посещаващ храма да се отнася с необходимото внимание и отговорност към здравето на околните;

5. Да се използват дезинфектанти и да се поддържа отлична хиги-

на. Подовете на храмовете да се почистват периодично със съответните препарати; иконите да се забърсват; килими, пътеки и други да се почистват редовно; столове, пейки и други места за сядане да се дезинфекцират на няколко часа;

6. Да се поставят напоени с дезинфектант стелки на входовете на храмовете, които да се поддържат влажни през цялото работно време;

7. Болни да избягват посещения на обществени богослужения, като се отдадат на молитва и коленопреклонение в своя дом, за да не станат проводник за заразяване на други вярващи;

8. Свещениците да отправят усърдни молитви към Всепогодателя Бога, „Който наказва и милва, допуска болести за наше вразумление и лекува“, за изцеление и безопасно преодоляване на това изпитание;

9. Цялото църковно изпълнение да усили своя духовен подвиг в покаяние, пост, молитва, бдение, изповед и съединяване с Тялото и Кръвта Христови.

Настоящото свеждаме до Вашето внимание за сведения и съобразяване.

Препоръчваме се на св. Ви молитви и оставаме на Ваши Високопреосвещения в Христа брат,

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СВ. СИНОД
† НЕОФИТ
ПАТРИАРХ БЪЛГАРСКИ
11 март 2020 г.**

ИНТЕРВЮ

150 г. Българска екзархия

„Да не забравяме нашата история, църква и вяра!“

*Разговор с г-н Христо Папазов, цариградски българин,
дългогодишен член на българската църковна община в Истанбул*

– **Бихте ли се представили? Разкажете за българското си потекло?**

– Казвам се Христо Папазов и съм роден в Истанбул през 1965 г. Аз съм четвъртото поколение българи. Родът ми е от Македония. Моите прадеди и деди са с българско самосъзнание. По османско време са дошли в Истанбул. Моите деди всички са участвали в борбите за независима Българска църква. По бащина линия родът ми е от Костурско, от село на 15 км от Ниш. То е съседно на селото, в което е роден Димитър Благоев. Дало е много възрожденци, учители и свещеници. Майка ми произхожда от Дебърско, от региона Река. Това е население с ясно българско самосъзнание.

Дядо ми като дете е дошъл в Истанбул. Спомням си, че след като отбил военната си служба в Българската армия, е работил като иконом в българското училище „Екзарх Йосиф I“. Баща ми, както и чичо ми са работили дълго време за фондацията „Българска екзархия“.

От 1995 г. съм член на настоятелството на българската църква „Св. Стефан“ и заедно с другите членове и много приятели се стараем да подкрепим да съхраним българ-

ската вяра и култура в Истанбул.

– **Откъде говорите така добре български език? Вие не сте роден в България?**

– Аз никога не съм живял в България. Не съм имал възможност да уча в българското училище в Цариград, тъй като то вече не функционираше. Научил съм езика с много труд от рода ми – майка, баща, дядо, баба. Вкъщи ние си говорим на български. И сега продължаваме така и с жена ми. Това е нашият роден, майчин език.

Завършил съм Френския колеж, владя перфектно турски и други езици. Имам спомен от детството – когато бях шест-седем годишен, моят баща ми донесе едно букварче на български език

На стр. 7

АРХИПАСТИРСКИ ОБРЪЩЕНИЯ КЪМ КЛИРА И НАРОДА

† Пловдивски митрополит НИКОЛАЙ

Боголюбиви братя и сестри,

В дните на светия Велик пост ни се даде тежко изпитание. Неизвестен вирус нападна цели народи. Милиарди хора по света са обзети от незапомнен страх. Правителствата на десетки държави въвеждат извънредни мерки, за да защитят населението си от надвисналата беда и да се погрижат за здравето и за запазването на материалните условия на живота.

Църквата не се страхува! Ние, християните, знаем, че всичко става по Божия воля или по Божие допущение. Този вирус, появил се именно във времето на Великия пост, без съмнение е Божие допущение. Винаги Църквата призовава, че е необходимо повече смирение в личния и обществен живот, че трябва да се обръща повече внимание на децата, че семейството – домашната църква, е най-висша ценност, че трябва да се намали консуматорството, че трябва да спре безумната гонитба на печалби, че обществените блага трябва да се разпределят справедливо, с мисъл за най-бедните и най-ощетени членове на обществото, че властта е дадена от Бога, за да служи за доброто на Божия народ и за да бъде пазен той от бедни, и пр. и пр.

В момента Бог ни преподава точно тези уроци! В момента, в дните на Великия пост, се оказва, че всички са при семействата си и домовете стават жива и пълна с благодат домашна църква. Консуматорството е намалено до крайност, трескавото суеетне спира. Най-после се разбира за какво служи властта и че тя мисли как да разпредели скромните обществени блага с грижа за най-ощетените социални слоеве. Възражда се солидарността, за която Църквата призоваваше. Гордостта се смирява! Останалите грехове също отстъпват! Злото се трансформира в добро!

В последните дни от много посоки се надигат призиви, че църквите трябва да бъдат затворени, за да се предотврати

струпуване на хора и разпространението на заразата. Призовава се да се спре Светата Евхаристия и да спре преподаването на Светото Причастие! Призивите като правило идват от хора, които не са стъпвали в църква, нямат понятие какво е света Евхаристия и какво е свето Причастие и мразят религиите по принцип. Но използват материалния проблем – здравето на хората, за да атакуват Църквата в духовната ѝ същност. Това ние не бива да позволяваме. Но, за да не го позволим, трябва да направим следното.

Иисус Христос е казал: „Отдайте кесаревото кесарю, а Божието Богу!“ (Марк. 12:17; Лука. 20:25). Щом кесарят, тоест светската власт, казва хората да не се струпват на едно място, щом лекарите казват хората да не се струпват в множество на едно място, то ние трябва да ги послушаме.

Ето защо, с дадената ми от Бога архиерейска власт освобождавам всички верни на Църквата православни християни в богодаруваната ми Пловдивска епархия от задължението да присъстват физически на обществените богослужения в храмовете за срока на обявеното в държавата извънредно положение. Но не мога да им отнема правото, ако те желаят, да присъстват и никой няма да бъде върнат. Защото, казва Христос: „който дохожда при Мене, няма да го изпъда вълн“ (Йоан. 6:37). Молбата ми е особено настойчива към нашите по-възрастни мирянки и миряни, да се въздържат да идват на църква, освен в случаи на крайна необходимост. А дошлите в храма да спазват установената от здравните власти дистанция един от друг.

Заявявам с цялата си убеденост, че светото Причастие – Тялото Христово и Кръвта Христова, не може да е заразно, и чрез него не може да се зарази никой човек. Но! Човек може да зарази човека. Нека не изкушаваме Господа! Свещеници, имащи и най-малки признаци на здравословно неразположение, да се

въздържат от служение. Преподаването на светото Причастие да става с максимална осторожност, само на членове на съответната енория, след изповед, както повеляват свещените канони, според същността на тайнството.

Църквата е физическа и духовна общност. Най-важна за Църквата като духовна общност е молитвата. Призовавам всички верни в Пловдивска епархия да използват времето си в следващите дни и седмици за усилената молитва, чрез която заедно да измолим от Господа Иисуса Христа, Пресвета Богородица и всички светии спасението на българския народ от надвисналата заплаха, от всяка болест и всяко страдание. Моля ви, скъпи мои чада, молете се усърдно и от сърце, молете се по всяко време с думите: „Господи Иисусе Христе, Сине Божий, помилвай ни!“. Като ви уверявам, че както аз, така и всички наши свещенослужители ще се молим за вас и вашите семейства!

Нека всяка вечер в 21 ч., по време на камбанния звън, да си припомним думите на Спасителя Христос, Който ни казва: „А ти, кога се молиш, влез в скришната си стая и, като си заключиш вратата, помол се на твоя Отец, Който е на тайно; и твоят Отец, Който вижда в скришно, ще ти въздаде навяе“ (Мат. 6:6). И всички заедно, кой където и да се намира, у дома, на работа или по пътя, да се помолим с Господната молитва „Отче наш“, за да призовем Божията милост, низхождение и избавление от злото.

Това е нашата благодарност и нашата молитва за лекарите и медицинските сестри и работници, но и към всички останали обществени служители – полицаи, военни, служители от транспорта и от комуналните служби и предприятия, магазинерите в отворените магазини, правителствените служители и самото правителство и всички други, които се излагат на риск, за да може ежедневието живот да се съхрани в рамките на възможното.

Заявявам също така, че в Пловдивска епархия, по мое разпореждане няма да бъде затворен нито един храм. Всеки ден, във всеки храм, свещенослужителите ще извършват богослуженията, като не престават да се молят за вас (Як. 5:16), бдейки на своя пост, защото, по думите на св. ап. Павел: „всякой в каквото звание е призван, в него и да остава пред Бога“ (1 Кор. 7:24). Служението на духовенството е също преден пост в битката срещу злото. От верните очакваме да се молят заедно с нас в домашната си църква вкъщи.

Обръщам се с призиви към светските власти: ние ви отдаваме кесаревото, отдайте и вие Божието Богу! Не издавайте разпореждания за насилствено затваряне на храмове! Отвореният храм е знак. Запечатаният от властта храм е знак. Бог вижда знаците! Нека внимаваме какви знаци Му изправаме.

Извънредното положение засега е обявено до 13 април. Светлото Христово Възкресение ще посрещнем на 19 април. Нека със строг пост, усърдна молитва и със звъна на църковните камбани да измолим от Всеподателя милост и спасение за православния български народ, така че да можем да посрещнем Празника на празниците, като един телесно и духовно по-здрав и по-добър народ. Защото Господ е казал: „Всичко, що поискате в молитва с вяра, ще получите“ (Мат. 21:22) и „Каквото поискате от Отца в Мое име, ще го направя, за да се прослави Отец в Сина. Ако поискате нещо в Мое име, аз ще го направя“ (Йоан. 14:13-14).

Бог да ви пази!

19. 03. 2020 г.
гр. Пловдив

† Западно- и Средноевропейски митрополит АНТОНИЙ

Досточтиме отци, Възлюбени в Господа братя и сестри, скъпи епархиоти на Западно- и Средноевропейска епархия,

В дните на Великия пост сме изправени пред големи изпитания, предизвикани от пандемията от COVID-19. В този момент всички сме призвани да усилим доверието си в Божието милосърдие, да приемем и преминем предстоящите трудности, изпълнени с християнска любов! Не напрасно светите отци ни съветват да превърнем чуждата болка в своя, защото: „...кога страда един член, страдат с него и всички членове...“ (1 Кор. 12:26).

В тези трудни дни всички християни сме длъжни да усилим и обединим своята молитва и да просим Бог да излее Своята велика милост към всички нас и дарува здраве на всички страданици.

Коронавирусът доведе до въвеждането на извънредно положение в много страни, промени живота ни и се отрази трайно на психологическото състояние на човека. Въпреки всичко ние не бива да забравяме, че Господ винаги е проявявал Своята милост към нас – особено в такива ситуации на несигурност. Добре е да осъзнаем, че спирайки своите обичайни дела, ние имаме възможност да израснем вътрешно – духовно, и така, подкрепяйки се един другия, да преминем предстоящите трудности.

Държавните власти в европейските страни взимат различни мерки за справяне с пандемията, които в никакъв случай не трябва да бъдат подценявани. На много места в Европа са затворени църквите, молитвените домове и джамиите и не се позволява извършването на обществено богослужение. Нека не забравяме, че светата Църква е била и ще бъде тяло Христово. Общуването ни с Всеблагия Бог е личен акт и той може да бъде осъществен на всяко място и по всяко време. Светото Причастие е Тайнството, което ни съединява с Христос, но то не е магическа храна и ако не бъде предшествано от нужната духовна подготовка, по думите на св. ап. Павел, би било за наше осъждане.

Нека си спомним житието на преподобна Мария Египетска, на която е посветена петата неделя на Великия пост, и Църквата ни дава за пример. Ето, че тя приела свето Причастие няколко пъти в живота си, но с молитва, смирение и покаяние напълно променила живота си и угодила на Бога.

От този и други примери в Църквата можем да заключим, че не е важно само мястото, а и начинът, по който търсим Бога и спазваме Неговите повели, доколко сме се борили с греха, доколко сме опитали да победим своето грехопаднало естество.

В тези напрегнати дни изказваме своята молитвена благодарност към всички онези, които се борят за овладяване на вируса и отново да възтържествуват мирът и хармонията в душите на всички нас.

Призоваваме всички наши епархиоти да спазват стриктно мерките за ограничаване на заразата,

АРХИПАСТИРСКИ ОБРЪЩЕНИЯ КЪМ КЛИРА И НАРОДА

От стр. 2

предписаните от местните власти! Ето, че е време да превърнем своите домове в храмове, като усилим молитвата си и нашата вяра. Нека не забравяме, че Бог е любов и всичко, което върши е за доброто на човека. Бог е най-добрият педагог и намира най-добрите средства, с които да научи Своите чада на любов и благост. Благославяме на нашите свещенослужители там, където храмовете са вече затворени поради извънредната ситуация, да извършват полагащите се богослужения и светата Литургия в дома си, само в присъствието на своите домашни. По възможност нека се свържат с членовете на църковната община и ги уведомят за часа на богослужението, за да могат в този час всички да пребъдват в обща молитва. Ако има възможност, може службите да бъдат предавани онлайн. Също така благославяме в този период свещениците да държат в домовете си запасните

Дарове и само при особена нужда да причастяват с тях християните. На места, където храмовете са отворени и има възможност за обществено богослужение, призовавам свещенослужителите да бъдат изключително стриктни към предписанията за хигиена. В храмовете да се спазва дистанция, а вярващите да се въздържат от целуването на светите икони, като само се покланят благоговейно пред тях. Свещениците да призовават вярващите, особено по-възрастните и болните, да си стоят у дома и там да изпълняват своите молитвени правила, като засилят духовния пост. При нужда свещениците да благославят вярващите за облекчаване на телесния пост.

Убедени сме, че светото Причастие никога не е било и няма да бъде източник на зараза, но нека не изкушаваме Господа, нашия Бог (Мат. 4:7). Призовавам нашите епархии в тези дни да се причастяват само при особена нужда!

Досточими отци, скъпи в Господа братя и сестри,

Като ваш архипастир още веднъж ви призовавам да погледнете изключително сериозно на пандемията и стриктно да спазвате санитарните разпоредби! Убеден съм, че това изпитание, което ни изпраща Всеблагият Бог, има своето промислително значение за нас. Уверявам всички вас, че всекидневно ще отправям гореща молитва към Всемиловития Създател, Който да ни помилва със Своята всемилваща десница.

Призовавам ви всички – клир и миряни – всяка вечер в 21.00 ч. българско време (20:00 ч. СЕТ), да отправяме общо молитвено правило (...), а също така в частните си молитви да четем усърдно акатиста на Всемогъщия Бог, творение на св. Тихон Задонски, за „когато ни сполетят беди и злощастия“.

Нека Божието благословение бъде с всички вас! Дерзайте!

19. 03. 2020 г.

† Варненски и Великопреславски митрополит ЙОАН

Всечестни отци, скъпи монаси и монахини, обични в Господа братя и сестри,

В последните дни нашите души бяха силно смутени и разтревожени от един невидим, но реален враг, наречен от медицинските специалисти COVID-19 или коронавирус. Този враг се оказа силно агресивен и опасен. Той причини смъртта на хиляди хора, предизвика неистов страх, паника и разстрой нашия вътрешен духовен мир.

Съвременният свят силно секуларизиран свят беше призван да утихне. Стремлението на човека да пътува навсякъде, да види всичко, да получи най-много блага, да бъде в непрекъсваема динамичност сега трябва да поспре! Да си останем у дома! Да бъдем насаме със себе си и с най-близките си – това са призвите днес.

През погледа на един духовник всичко това ни насочва към думите на св. апостол Павел: „Нашата борба не е против плът и кръв, а... против поднебесните духове на злобата“ (Еф. 6:12).

„Платката, що дава грехът, е смърт“ (Рим. 6:23). Човечеството е позабравило всичко това. Грехът е беззаконие. Той лесно ни омотава (Евр. 12:1). Съвременният човек, който сега е призван

да си остане вкъщи, нека отвори страници на Стария Завет и ще види, че всички пророци и старозаветни праведници свидетелстват, че щом човек се отдава от истинския Бог и многократно извършва грехове, цялата тази греховност води до болест. Днес много хора с безстрашие извършват различни грехове и даже парадират със своята безстрашност. Точно сега е нужно за нас постоянният спътник, събеседник, защитник, помощник в благоустройването на нашия временен живот тук на земята да бъде страхът Господен.

Искаш ли да придобнеш предмъдрост? – Придобий страха Божи. „Начало на мъдростта е страхът Господен“ (Пс. 110:10) и не само защото „пълнота на премъдростта е да се боиш от Господа“ (Сир. 1:16). Искаш ли да се освободиш от греховете и да отхвърлиш успешно греховните изкушения и Божия гняв? – „Страхът Господен отпъжда греховете“ (Сир. 1:21). Искаш ли да достигнеш истинска любов към Бога, която е свършенство на живота? – „Страхът Господен е дар от Господа и поставя в пътеките на любовта“ (Сир. 1:13). Страхът Божи е силен да избави теб от

всякакъв друг страх, „който се бои от Господа, от нищо не ще се уплаши и убои, защото Той е негова надежда“ (Сир. 34:14). Нека помним завещанието, което ни е дал св. пророк Малахия: „А за вас, които благоговеете пред името Ми, ще изгрее Слънцето на правдата, и изцеление ще има в лъчите Му, и вие ще излезете и ще се разиграете като охранени телци“ (Мал. 4:2).

Ние, които се намираме под заплаха от болестта, трябва да помним, че ще дойде изцеление. Нека да служим на Господа със страх и да се радваме пред Него в трепет (Пс. 2:11).

Обръщаме към всички наши пастири и духовници.

Скъпи братя,

Времето, в което се намираме, е разделно, точно сега трябва да проявим нашата истинска вяра в Бога и пастирска любов към ближните. Отслужвайте много старателно светите Литургии, защото тези Литургии се отслужват за целта свят. Старайте се, когато пристъпвате към това велико Тайнство, да сте изпълнили стриктно молитвено-то си правило, което е необходимо при отслужването на светата богослужба. Не се

страхувайте и не се смущавайте, призовете младите хора от Вашите енории да се отзоват в помощ на по-старите в доставянето на продукти, медикаменти и всичко необходимо. „По това ще познаят всички, че сте Мои ученици, ако любов имате помежду си“ (Йоан. 13:35).

Сърдечно се молете за лекарското съсловие и особено за онези лекари, които на първа линия се борят с коронавируса. Много от тях полагат душата си за своите ближни, те имат нужда от нашата искрена молитва. Молете се за ръководството на държавата и за всички онези институции, които пряко се грижат за защитата на населението. Бъдете усърдни в изпълняването на предписанията на компетентните органи, свързани с хигиената и дезинфекцията на храмовете ни. Спазвайте изискванията за лична хигиена.

Искрено се обръщаме към по-възрастните членове на епархията: изпълнете призива на лекарите и си останете вкъщи. Отдайте се на домашната молитва, четете молебния канон на св. Богородица и акатиста на преп. Йоан Рилски. Призоваваме хората, които са чувствителни към остри респираторни заболявания, да останат в домовете си. Отправяме искрена молба към всички онези християни, които се причастиха в първата седмица на Великия пост, да пристъпят към светата Чаша в края на Великопостния подвиг, в чест на светлото и мироспасително Възкресение Христово. Разбира се, за крайно нуждаещите се духовенството е на разположение да препопада светите Дарове. По този начин подготовката ни за светата Евхаристия ще бъде по-пълна и задълбочена.

Нека всички да се пазим от „вируса на параноята“, който всъщност е вирус на паниката. Църквата като наша майка има своя голям непреходен, двухилядолетен опит. Чрез Божественото Причастие се пренася Христос, Който е вечният Живот и лекува духовните болести на човешките, а често и телесните бо-

лести. Не може никой да принуди Църквата да се отрече от своята идентичност. Сега е време за молитва, пост и покаяние. Призоваваме всички християни да не се причастяват без необходимите еклисиологични предпоставки.

Нека проявим отговорност, мъдрост, разсъдителност, благочестие, старание и послушание! Разпоредихме по храмовете да останат дежурните духовници с един певец. Нека няма струпване на много хора! Искрено благопожелаваме търпение, надежда, която не посрамя (Рим. 5:5), и упование в Бога. Да не забравяме, че преди разсъмване е най-тъмно.

Наближава Възкресението Христово. Нека Христовата светлина да отхвърли невидимия враг Бог да пази всички! Нека да служим на Господа и усърдно да се трудим в изпълнението на Неговите заповеди, със страх да не Го оскъбим, нарушавайки Неговата свята воля и да се радваме пред Него, имайки предвид Неговото милосърдие, и с трепет да помним нашето недостойнство. „Не преставам да благодаря на Бога за вас, като ви споменавам в молитвите си“ (Еф. 1:16).

19. 03. 2020 г.
гр. Варна

ДУХОВЕН ЖИВОТ

Образът на Майката Христова

Освен с героичните жертви на христоподобили се човечи, вярващите свидетелстват за Христос и по един друг начин – просто чрез присъствието си на този свят. „*Вие сте в света, но не сте от света*“, е казал Христос.

Мисля, че това най-добре може да бъде илюстрирано чрез случката с Мария, Христовата майка, в Кана Галилейска.

Скромни хора празнуват сватба. Добри и гостоприемни, те са поканили Христос на сватбата и Той не е отказал на поканата им. Там са също така и Майка Му, и Неговите ученици. Но наред празника идва момент, в който виното се свършва. Тук следва един сякаш несвързан разговор.

Мария казва: „Вино нямам“. „Какво имаш ти с Мене, жено?“ – отвръща Исус – „Още не е дошъл часът Ми“ (Йоан. 2:3-5). Вместо да напомни на Сина си, че все пак Му е майка и че вежливостта и съчувствието са винаги добре дошли, тя не Му казва нищо. Само се обръща към слугите с думите: „Каквото ви каже, сторете“. А в противовес на това, което току-що е изрекъл, Христос благославя водата за уминване, която била в делвите, и тя се превръща във вино на Царството небесно.

Как да разбираме този разговор и противоречието между думите и действията на Христос?

Вероятно въпросът към Майка Му всъщност означава нещо такова: „Какви отношения ти дават право да ме доближаваш така? Понеже си физическата ми майка, която ме е родила, или понеже имаме най-близка роднинска връзка? Ако е заради това, не мога да сторя нищо, понеже Царството все още не е дошло“. А Мария, вместо да Му отговаря, избързва да доведе Царството, като Му казва, че тя има пълна вяра в Него, че думите, които е съхранила в сърцето си от самото начало (от момента на Благовещението и нататък, *бел. прев.*), са дали плод и тя Го вижда Такъв, Каквото е – Слово Божие.

И ето че с това **условията за идването на Царството** са налице: Бог става присъствен (т.е. проявява присъствието Си, *бел. пр.*), защото Тя Му се е отдала напълно, с безрезервна вяра. Той пък, от Своя страна, може да действа свободно, без да насила природата, защото (чрез абсолютната и плодородна вяра на Мария) се намира на Свое място. И така Той извършва първото чудо в Евангелието.

Ние също можем да се окажем в положението на Богородица. Ние също можем да накараме Божие Царство да дойде, където и да сме, независимо от неверието на хората, с които сме. Стига само да имаме пълна вяра в Господа Христос и по този начин да засвидетелстваме, че сме чеда на Царството небесно. Ето това е едно изключително важно дело на ходатайство пред Бога за другите.

Самият факт на елементарното наше присъствие в дадена ситуация вече я променя значително, защото тогава и Сам Бог е присъствен там, чрез нашата вяра. Където

и да сме – където със семейството или пък с приятели, в работата, метрото, на улицата или във влака, малко преди да започне някакъв спор, ние можем да се концентрираме в себе си и да кажем: „Господи, вярвам в Тебе! Дойди и пребъди с нас“. И чрез този акт на вяра, чрез едно произнесено наум прошение, ние можем да ходатайстваме пред Господ, Който ни е обещал Своето присъствие винаги, когато Го призоваваме.

Понякога обаче не намираме думи или не знаем как да постъпим разумно. Но ние отново можем да помолим Господ Бог да дойде и да бъде с нас. И ще видим тогава как често атмосферата се променя, каквите престават, настъпва мир. Този начин на ходатайски способ съвсем не е незначителен, макар да е по-малко впечатляващ от една голяма жертва. В него виждаме отново, че молитвено прошение и дело са неотделими неща, че едно християнско дело е немислимо без молитва. Виждаме също, че подобен вид просителна молитвеност не е само богосъзерание, но е и едно дълбоко съзерцаване на всяко нещо, което ни позволява да прозрем неговия най-дълбок смисъл. Молитвено прошение не е само съзерцаване на Бога, но и на света чрез Него.

Църквата е тайнството на срещата

Насред цялото човешко общество има една общност, която единствена е способна да поеме трансцендентния ни зов. Това е Църквата – избраната общност, чиито членове не са избрани, за да придобият привилегии, а за да изпълнят дълг.

Христос ни е предупредил, че ни изпраща като овци сред вълци. Той ни е заповядал да отидем. В навечерието на Възкресението Си ни е казал, че както Неговият Отец Го е изпратил, така и Той ни изпраща. Казал ни е, че сме като небесна колония на земята, стража на Царството Божие, верни воини на Господа в битката за освобождението на света от силите на злото и на смъртта.

Църквата може да бъде описана само откъм нейната външна страна. Защото вътре в нея се намира **тайнството да бъдем в Бога** – тайнството на срещата, присъствието и причастие.

Тя не е някаква човешка общност, която просто се е обрнала към Бога, подчинила се е на Бога или се е концентрирала върху Него. Тя е живо тяло и това тяло е едновременно човешко и божествено. Тя има видима страна – ние, и невидима – Бог и ние в Бога, и Бог в нас.

Съгласно определението, дадено от св. Ефрем Сирий, Църквата не е събиране на праведни, а на грешници, поели по пътя на покаянието. Тя зове към Бога в светото страдание и проси Неговата изкупителна сила. Съгласно друго определение, Тя не е просто търгала по пътя, а е стигнала търсенето. Бог е в нея и Тя е намерила своя мир. Нейната природа е съставна и тя се открива едновременно и в грешника, който търси спасение, и във възлюбеното Слово – истински Бог и истински Човек. Той, Богочовекът, излядо

СРЕЩАТА С ПРЕСВЕТА БОГОРОДИЦА И СВЕТИТЕ

предоставя Своята човешка природа, която е храм на Светия Дух. А Светия Дух ни прави членове на Неговото, Христовото Тяло. И един ден ние целите ще станем Христос. Или както смело го формулира един от Отците на Църквата, ще сме „единородните синове на Единородния Син“. Светият Дух е Божият Дух, Който ни учи да зоваваме Ощеца на Словото наш Отец!

Църквата е тяло на тайнството, вътре в което чрез Светия Дух ние ставаме това, което е Христос, точно както и Той е станал това, което сме ние. Вътре в Църквата нашият живот, съчетан с Христос, се намира под покрива Божий. Онова, което прави Църквата напълно различна от света, е нейното есхатологично измерение. Църквата отсега принадлежи на бъдния век.

Поради това Светият Дух присъства в живота на Църквата. Затова и се обръщаме към Него в ехаристийните молитви. Царството е вече тук – Царството, в което всичко ще се изпълни. Бог вече е всичко във всички, както е вече присъствен в Хляба и Виното.

И именно защото Църквата има познание за нещата, не само за тяхното настоящо печално състояние, но и за окончателното им възстановяване, Тя е в състояние наред този печален и често пъти озверен свят да отирава благодарност към Бога за всички създания. Тя благодари за тяхното бързо крайно възстановяване, а не за сегашното им състояние, което е непримливо както за света, така и за Бога.

На основата на този личен наш опит ние трябва да сме способни да се обръщаме към Христос и да казваме: „Господи, Ти си праведен във всичките Си дела. Ти си Бог справедлив по пътя, а е стигнала търсенето. Бог е в нея и Тя е намерила своя мир. Нейната природа е съставна и тя се открива едновременно и в грешника, който търси спасение, и във възлюбеното Слово – истински Бог и истински Човек. Той, Богочовекът, излядо

жем: „Доброто, което виждаш в живота ми, не е мое. Той ми го дари, вземи го и нека то принесе за вечната му памет, а може би и за опрощението за минало“.

Чували ли сте за молитвата на човека, който умрял в концентрационен лагер? Тя била публикувана в немския вестник *Sud Deutsche Zeitung* („Зододиче цаитунге“).

„Мир на всички злонамерени хора. Нека се преустановят отъмненията, наказанията и възмездията. Престъпленията преминаха всяка граница, умът ни не може това да го побере. Има безброй страдалци... Господи, на везните на Твоята правда не зачитай мъченията, които са претърпели, като искане за възмездие с обвинение срещу техните мъчители...“

Възнагради ги другояче. Отплати на мъчителите, доносниците, предателите с куража и силата на духа на техните жертви, с достойнството и издръжливостта им, с усмивката, любовта и разбитите им сърца, които не се предадоха дори пред лицето на смъртта, дори в моменти на най-голяма немощ...“

Зачети всичко това, Господи, за опрощение греховете на техните врагове, подобно на внесена такса за триумфа на правдата. Зачети доброто, не злото. И направи така, че да останем в мислите на враговете си не като жертви или като кошмари, а като тези, които са им помогнали да преодолее престъплението си. Това е всичко, което просим за тях.“

Животът на всеки от нас не приключва със смъртта на тази земя и с раждането ни в другия свят. Нашето присъствие остава своя отпечатък върху всеки, когото срещаме. Тази отговорност продължава и след смъртта и така живите биват обвързани с починалите, за които се и молят. За починалите ние, живите, не принадлежим напълно към този свят; докато за нас починалите са вече част от миналата човешка история. Молитвата ни за починалите е особено съществена за тях, защото тя е, която изразява пълнотата на всеобщия ни живот.

Светините

Ние обаче отправяме молитвите си не само за конкретни човещи, но и към конкретни човещи. Молим се на Пресвета Богородица и на светите. Без да им се молим да отклонят чрез доброта си строгия Божий съд над нас. Защото знаем, че тяхната воля и Божията воля са едно и че тази хармонична симфония включва по Божията милост в себе си всички човещи, живи и починали. И доколкото нашият Бог не е Бог на мъртъ-

ви, а на живи, не е ли напълно естествено да се молим на онези, които са ни особено съществени пример за живот?!

Всеки може да намери изсеред светите някой конкретен, който най-вече го впечатлява и привлича. Освен това, ние не правим никаква радикална разлика между светите, които са канонизирани за такива, и светите, които са прогласени. Просто дадени светии Бог е отличил като пример за абсолютно всички християни. Но това не означава, че няма и други, които да са за пример. Затова и е напълно правилно да се молим на своите починали родители и приятели, и това съвсем не е някакво богоухуство.

Нашите молитви към Пресвета Богородица са особено важни. Тя стои най-близко до Бога от което и да е друго човешко същество. Не защото Го е родила, а защото е била истинска Негова майка не само физически, но и духовно. Когато я се молим, трябва да помним, че нашите грехове са причинили смъртта на Христос на кръста, а тя е Неговата майка. Ние можем да я се молим по следния начин: „Богородице Дево, аз убих сина ти! И ако ти ми простиш, то никои не би посмял да ме съди“. По този начин изразяваме върата си в нейната милостивост.

Богослужебната молитва

Редно е тук да споменем и за богослужебната молитва. Този вид молитва, която постоянно се извършва в храмовете, може у някои да остави впечатлението, че е лишена от спонтанност. И наистина, това е молитва строго структурирана, тъй като целта ѝ не е само да изрази съборната човешка спонтанност, но и да я възпитава. Тя е израз на красотата, но не само на преходната красотата, а и на онази, която светът би могъл да има, която Бог би искал той да притежава.

Тук обаче можем да приведем многобройни примери от богослужебната молитва на Православната църква, движението в нея, иконите, четенето на Евангелието...

Богослужбата е училище по духовност. Тя е едно събитие и една среща с Бога и със света в Бога. Притежава своята си спонтан-

ност, която превъзхожда реалната спонтанност на отделния църковен член. Тя е свято спонтанно изражение на общността, която у Бога бива вече възпалена.

Чрез светите тайнства ние се изправяме лице в лице с Бога не само чрез Словото и невидимата Благодат, но и посредством видимите неща. Водите на кръщенето предвечната вода на живота, както водата, която Христос е обещал на самаряните. В хляба и виното, които са се застъпили в Тяло и Кръв Христови, ние предпринаваме деня, в който Бог ще е всичко за всички.

В Църквата срещаме Бога и света в Бога. Християнинът ще трябва да срещне света с цялото му печално състояние и да му послужи, както Божият син е послужил на човека. Трябва да се вилете напълно в това Въплъщение; защото то е част от човешката му природа и само чрез негово молитвата му става ходатайство (застъпничество) за другия, а застъпничеството му – жертва на Голгота.

Съществува обаче известно напрежение между екатичната среща с Бога и нашето присъствие в света. Не е възможно да преживяваш Божия живот в неговата пълнота, без да загубиш от контакта със земния живот. „Това се случва не с духовно напредналите, а с начинаещите“, казва св. Симеон Нови Богослов. Златната среда е съвършеното единение между двете, в което участва целият човек – с тяло, душа и дух, по примера на нашия Господ Исус Христос и на някои светии.

Несвързана с веригите на света и свободна откъм борба и несигурност, душата придобива чистота и сили, непознати за нея до преди това. Усещането е пронизващо, пламенно и много избистрено. Необвързана от емоции и страсти, душата се добива със сила и светлина. Емоциите засенчват мисълта, докато в това състояние на безстрастна мисълта става изключително ясна. Притежава пълно съзнание и свобода (защото душата никога не остава пасивна, макар и да се е освободила от себичността и да се е предала на Бога), както и пълен контрол над себе си и съответно тя може или напълно да мълни, или дейно да се моли.

Понякога думите на тази молитва се надигат спонтанно от сърцето и ума; друг път те са в дълбока тишина. Молещият се призовава с цялото си същество божествената нетварна светлина – тайнствата на света и на душата и тялото му (по св. Исаак Сирий, *Testament spiritual sur la vie des Skits*).

Всяка чиста молитва, тоест тази молитва, която се ражда от смирение и преданост към Бога, рано или късно се задвижва от благодатта на Светия Дух. Тази благодат става движещата сила, стояща зад всяко действие и оттам зад всичко в живота. Преставата да бъде само една дейност, а става част от самото ни същество, става присъствието в нас на Онзи, Който всичко изпътва и привежда към окончателна пълнота.

Из книгата „*Courage to Pray*“
Превод: Мелани ХРИСТОВА

АРХИПАСТИРСКИ ОБРЪЩЕНИЯ КЪМ КЛИРА И НАРОДА

† Старозагорски митрополит КИПРИАН

Днешната епидемия, коронавирусу – този страшен бич, който покосява земни животи и съдби – е път. И ние трябва да извървим този път, за да бъдем до хората, които са част от него. Свидетели сме на парадокс – нужно бе да се отдалечим видимо на метър или два един от друг, за да осъзнаем близостта си. Тази на сърцата си. Така, както първите християни и апостолите имаха едно сърце и една душа (Деяния. 4:32) според завета на Спасителя.

Този завет, на единение и братолюбие, е в основата на решенията на митрополитите на Св. Синод на БПЦ-БП, които ведно със Светейшия Български патриарх Неофит всекидневно възнасят усърдни молитви за всички българи в Родината, но и тези далеч от нея, които са изложени на тази опасност. Тези решения имат за цел укрепването на вярата ни, запазването на духовното и телесно здраве на народа ни и осигуряването на нашата безопасност. Като насърчава към благоразумие и спокойствие, родната ни Църква призовава всички духовници и вярващи хора да спазват стриктно правилата на държавните и общински власти и на санитарно-епидемиологичните служби, за да бъде спряно разпространението на коронавирус – COVID-19.

Сега, в дните на Великия пост, е необходимо всички заедно да се изправим срещу пандемията спокойно и разумно, със силна вяра и твърда надежда, с постоянна и неуморна молитва, с отговорност и дисциплина, и

с взаимна грижа помежду ни. Бог изпраща изпитания, но дава и сили за тяхното преодоляване. Сам Христос ни казва: „Мир ви оставям; Моя мир ви давам... Да се не смущава сърцето ви, нито да се плаши“ (Йоан. 14:27). За да имаме Неговия мир и да почувстваме Неговата благодат, са необходими вяра, добра воля и съзнание за тежката отговорност, която има всеки един от нас. Отговорност пред предците ни, завещали ни силна и безсмъртна духовност, която е живецът на българското сърце, изстрадало, но оцеляло заради вярата си и единството в нея. Отговорност и към следовниците ни, на които пък ние да завещаем това безценно наследство от предците ни.

Бог ни показва, че се нуждаем един от друг именно в такива критични моменти, когато осъзнаваме колко сме уязвими сами. За да привлечем любовта Му, трябва ние да я проявим едни към други и то ясно и категорично. Проява на такава любов е да се въздържа да посещаваме храмовете за времето на обявеното извънредно положение. Това не е отказ от участие в богослужение, а вътрешна жертва, положена за опазване на здравето на другите вярващи. Жертва, която пали духовна свещ пред престола на Всевишния и пламти в душата на този, който я е сторил, където и да се намира.

Бащински се обръщам към нашите епархии, които са на възраст или имат хронични заболявания, а и към всички: проявете смирена мъдрост и останете въщи. Ние – пастирите

Христови – ще се молим за вас и вашите семейства от дома на Отца ни – от Христовия дом. Всички енорийски свещеници са готови да се молят заедно с вас в домовете ви, просто ги приканете и те ще се отзоват. Ако го сторите, душите ви също ще са в Божия храм, заедно с нас духовниците, защото Господ „на смирените дава благодат“ (1 Петр. 5:5).

Отправлям гореща молитва заедно с всички вас и призовавам: нека Лечебницата на Христос – храмовете – да останат отворени, а ние ще имаме грижата да изпълним всички предписания и съвети на Националния оперативен щаб, на светските и лекарските власти, за да ни даде Бог да влезем заедно в радостта на предстоящата Пасха. Ако все пак някой, по крайна необходимост, реши да отиде в Божия дом, ще го призова да спазва

необходимата минимална дистанция до който и да е друг и да избягва да се докосва до каквато и да е повърхност, въпреки че църковнослужителите извършват постоянна дезинфекция.

Нека да се молим Бог да помилва не само нас и близките ни, но и целия ни народ, всяко страдащо сърце. Да даде сили на всички граждански власти, на българските лекари, които в сегашния си делник рискуват живота си, на военните и правителството, както и на всички трудови хора, които с тихото изпълнение на задълженията си доказват духовността на всяко Божие чедо.

Тази молитва ни е предадена и съхранена от дъха на предците ни, които през векове на робство, на болки и теготи, по време на епидемии и чуми са били като едно голямо молитвено сърце пред престола на Светата Троица.

Моля Бога, минавайки по пътя на сегашното ни страдание, да възродим духовността си. Тя сега ни е особено необходима, защото се е доказала през вековете като най-силната помощ за преодоляване на стръмнини и изпитания. Оцелявала е благодарение на православието и ни е учила да виждаме другия. Ако и сега се стареем да го правим, ще осъзнаем простичката във величието си и вечна в своето битие истина, че сме братя и сестри в Христа Спасителя и предани чедо на Майка България до сетния час. Амин!

Сега и навеки Ваш во Христа молитвувател.

19. 03. 2020 г.

† Ловчански митрополит ГАВРИИЛ

Възлюбени в Господа отци на честния клир, монаси и монахини, братя и сестри от богохранимото паство на светата Ловчанска епархия,

В тези дни на огнено изпитание за православните християни и нашия народ се обръщам към вас с любов в Господа, със скромно и смирено слово на утеха и думи на увещание и подкрепа. Св. Евангелие, историята на Църквата и животът на светите отци свидетелстват за това, че обикновено преди да излекува тялото на човека, Господ изцелява неговата душа – прощава му греховете. Ние се намираме в дните на светия Велик пост, което е най-благодатното време през годината за истинско покаяние, което се състои в изповядване на своите грехове и борба с тях, за да получим прошка и с пасхална радост да посрещнем най-великия празник – Христовото Възкресение. Нека се постареем в това време на огнено изпитание да се доверим на Господа, да се молим по-често въщи и особено в Божия храм, да се изповядваме и причастим неведнъж до светлото Христово Възкресение и да имаме вяра, че след Голгота ще

дойде и Възкресението.

„Имайте вяра в Бога. Защото, истина ви казвам: ако някой каже на тая планина: дигни се и се хвърли в морето, и не се усъмни в сърцето си, а повярва, че ще стане по думите му, – ще му се сбъдне, каквото и да каже. Затова казвам ви: всичко, каквото бихте поискали в молитва, вярвайте, че ще получите; и ще ви бъде дадено“ (Марк.11:23-24). Двухиллядогодишната история на светата Православна църква категорично свидетелства, че Божият храм и светите Тайни никога не са служили за разнасяне на зараза и за разболяване на богомолците, а точно обратното – там получават изцеление и на душата, и на тялото. Великият светец на Православната църква от края на 19. и началото на 20. век св. Йоан Кронщадски казва: „Ако няма Литургия, слънцето ще угасне и земята няма да дава своите плодове“. В моя четиридесет годишен опит на свещенодействие, през което време съм служил и причастявал най-различни хора на най-различни места, никога не е имало случай нито аз, нито някой от пристъпващите към светите Тайни да са се заразили от

каквото и да било болест. Като пример на Божията сила можем да приведем и случая със страшната огнена стихия в православна Гърция през 2018, когато нито една църква или манастир не са станали жертва на огъня и дори стаи на изпепелени от огъня къщи, в които са били икони, са останали невредими. С наши събратя посетихме някои от тези църкви и манастири, като например манастира „Пантократор – Дао Пендели“, в който се води истински монашески живот и който е бил в самия епицентър на огнената стихия. Всичко около манастира беше

овъглено и изпепелено, но огънят не се е докоснал дори и до невисоката ограда на обителта.

Скъпи епархии,

Господ е казал: „По това ще познаят всички, че сте Мои ученици, ако любов имате помежду си“ (Йоан. 13:35). В това трудно време има и ще има много хора, които имат нужда от нашата помощ – и молитвена, и с думи на утеха и съчувствие, както и от всяка помощ, която ни е по силите. Нека помним думите на Господ, че близък ни е този, който има нужда от нашата помощ, и на когото можем да помогнем. Ако ние правим добро за ближния, Господ го приема като извършено за Самия Него.

Нека усърдно се молим за правителството, за градоначалниците, за христолобовивото войнство и за лекарите и целия медицински персонал, и да спазваме установените от тях правила за хигиена, за да може епидемията да бъде изолирана и по-скоро с Божия помощ да се прекрати.

Божие благословение и Неговата милост да бъдат с всички нас.

20. 03. 2020 г.

ИНТЕРВЮ

150 г. Българска екзархия

„Да не забравяме нашата история, църква и вяра!“

От стр. 1

и започна да ми обяснява какви са буквите, как се произнасят, как се изписват.

А и жена ми е българка. Срецигнахме се преди 15 години в Истанбул и се оженихме. Тя е от Димитровград, художник е. Нейният род е от Родопите, от Смолянско.

– Каква е родо-вата Ви памет за българската екзархийска общност в Цариград?

– Нашата общност е вече много малка, в сравнение с 19. и началото на 20. век. Може да се каже, че в средата на 19. век, по време на възрожденския период в Истанбул са живели ок. 60 000 българи. Те в голямата си част са интелигенция – търговец, еснафи и въобще хора с различни професии, които са известни на Балканите. Има българи от различни краища на България: Казанлък, Пловдив, Сливен и др., както има много и от дн. Северна Македония, и от районите под гръцко влияние. Преди 150 г. в Османската империя въобще не е имало такива (държавни) граници. Етническите граници бяха много по-широки и големи. От спомените, разказани от моя баща за дядо ми, знам, че той е пристигнал в Истанбул с българско знаме. Ние сме по-раснали с българско възпитание и имаме българско самосъзнание. След Руско-турската война много от Княжество

България са се завърнали по родните места. Това е първата емиграция към Княжеството. След Съединението мнозина са се завърнали в Източна Тракия. А след Балканските войни, след като бяха преразпределени териториите на държавите, някои се върнаха в Македония. Но нашият род, както и други, са били категорични, че не искат да бъдат нито гърци, нито сърби и са останали в Истанбул и са продължили живота си като са подкрепили Българската екзархия, което продължава официално до 1945 г.

Много интересно е делото на Българската екзархия. От 28 февруари 1870 г., тоест от издаването на султанския ферман за учредяване на самостоятелна Българска църква, до Балканската война Българската екзархия е направила значими дела за българската вяра и култура.

Една от основните ѝ заслуги е отварянето на стотици училища, ок. 1200 и на църкви на територията на дн. Турция. По време на екзарх Йосиф, веднага след Руско-турската война, има известни напрежения между Османската империя и Княжество България. Княжеството настоява екзарх Йосиф да се върне в България като Български екзарх и наред с това и Екзархията да се премести в София. Турските власти също не жела-

ят екзарх Йосиф и Екзархията да бъдат в Истанбул. Няколко години продължава борбата от страна на екзарх Йосиф и с двете правителства, за да се запази Българската екзархия в сърцето на турската империя.

– Екзарх Йосиф има своя родолюбива кауза. Той ясно казва какво ще се случи с българите от Македония и Тракия, ако центърът на Българската църква не остане в Цариград. Предупреждава, че има опасност нашите сънародници да попаднат под влияние на елинизма и всички да се погърчат. Той успява да се върне в Цариград след три-четири години и делото му е много ясно допреди катастрофата, последвала Балканската война.

– Колко са сега българите в Истанбул?

– Много сме малко сега православните българи, около 400-450 човека. Ние сме пето-шесто поколение родени в Истанбул и се грижим за Екзархията (екзархийския дом, б.р.), като сме направили фондация „Българска екзархия“. Тази фондация е единствената официална институция на българите в Истанбул. Аз съм неин член от 1993 г., а председател е г-н Васил Лязе. Искам да отбележа, че в църквата „Св. Йоан Рилски“, която е в двора на екзархията, вече има редовно богослужение.

В реновирания

преди две години храм „Св. Стефан“ има също богослужение, най-вече на храмовите и Господските празници. Имаме и гробищен парк с църква и там всяка събота има богослужение и разбира се, когато има погребение.

– Имаме няколко екзархийски имоти, които носят доходи на Българската църковна община. През 2004-2005 г. със смяната на закона в Турция, за да се запази общината, трябваше да се регистрира фондация. Успяхме да регистрираме и да получим акт на името на фондация „Българска екзархия“. Духовният живот в общината се поддържа най-вече около богослуженията в църквите, в неделните дни и др. християнски празници.

– Някога при Българската екзархия е работила болница, която е била с голям капацитет, и като сграда, и като лекарски състав?

– Точно така. Това е болницата „Евлоги Георгиев“. Тя е от началото на 20. век, от 1902 г., направена е със средствата на Българската екзархия, но най-вече от братята Христо и Евлоги Георгиеви, затова и е наречена така. По време на възродителния процес – 1988 г. поради политически причини тази болница е отнета от нашата общност за сметка на турската държава и е преименувана с името „Болница Турция“. В Турция това се приема като някакъв престиж, и по-точно реванш, заради възродителния процес. Ние сме направили постъпки да си я върнем отново, но засега

нямаме успех.

– Надявате ли се все пак да се върне тази болница на българите в Истанбул?

– Тук въпросът вече опира до споразумение между българската държава и турското правителство. Чакаме споразумение между страните и се надяваме да получим собствеността на българската болница. Искам да отбележа, че по-време на ремонта на църквата „Св. Стефан“ най-голямата подкрепа – и финансова, и трудова, получихме от турската държава, затова в надявам и този въпрос да се реши.

– Ремонтът на Желязната църква беше по договореност на двете страни, с което и българската държава се задължи да помогне за възстановяване на турски имоти в България.

– Да, така е, по споразумение на двете страни. Нашата община се зае да организира и ръководи този огромен ремонт и той наистина стана успешен. Официално църквата бе открита на 7 януари 2018 г. Много туристи вече идват и разглеждат храма, не само българи, но и много турци и самостоятелни туристи от различни страни.

– Дълги години се очакваше да започне реставрация на църквата „Св. Стефан“. Какво се случи, че в един момент желанието на цариградските българи намери място в приоритетите на турската държава и ангажира българското правителство?

– Самото желание, разбира се, е от дълги години. Помня още моя баща казваше,

че това е много важно. През годините са правени различни постъпки. Един път имаше проблем с разрешителните за реставрация, друг път имаше финансов проблем и т. н. След като през 1993 г. станах член на управителния съвет, аз лично съм участвал в много предложени проекти. Те са толкова много, че вече не ги помня. Явно не е имало среда за тях. Сега се появи възможност и добро желание от страна на двете държави. Наша идея, на общността, беше поетапно да се реставрират нещата в църквата – покрива, иконите, ръждата и др.

Започнахме през 2005 г., като укрепихме основите ѝ. След това реставрирахме иконите на иконостаса, за което сме благодарни на гражданския клуб и на бившия кмет на Пловдив – г-н Чомаков, които ни оказаха голяма подкрепа и изпратиха специалисти. Благодарни сме на цялата Пловдивска община, защото са ни помагали и за други неща. Третият етап беше вече през 2011 г., когато започна цялостен ремонт на храма, който завърши през 2018 г.

– Разкажете ни как живее българската община в Истанбул сега? Общувате ли, споделяте ли проблемите си, решавате ли ги, предприемате ли инициативи и др. неща?

– Истанбул е мегаполис. Не е лесно да се срещаме редовно, въпреки че екзархията се намира в центъра. Разстоянията са големи... но в неделни дни се стареем всички да се събираме.

На стр. 8

ИНТЕРВЮ

150 г. Българска екзархия

„Да не забравяме нашата история, църква и вяра!“

От стр. 7

Имаме неделно училище за малките деца, където се изучава български език. Това много липсваше доскоро. От 1970 г. няма българско училище. Организирахме се на празниците, правим вечеринки, тържества. Всяка година отбелязваме официално празника на св. Кирил и Методий. Празнуваме с Трифоновден.

– Какво зарязвате? Имате ли лози?

– Сега няма така както преди, но нали това е празник и на всички градинари. В миналото почти всички градинари в Истанбул са били българи. И техните потомци днес още продължават да празнуват този празник. На 27 декември, Стефановден, всички се събираме в Желязната църква. Преди началото на постите, на Заговезни правим т.н. карнавали и по традиция ядем печено агне, а на Цветница задължително отбелязваме празника след службата с рибна трапеза. Слушаме предимно българска музика – и фолклорна, и съвременна. Имаме концерти на български изпълнители на класическа музика, опери и народни танци. Успяхме миналата година да направим научна конференция „120 г. Желязната църква „Св. Стефан“, а за тази година сме предвидили да направим още една на тема: „150 г. Българска екзархия“.

С тези инициативи поддържаме добри контакти с турското общество и помежду си. Имаме добри връзки и приятели и с другите малцинства в Истанбул – сръбите, арменците, евреите. Поддържаме равновесие в отношенията с Вселенската патриаршия, с турското и българското правителство, за да запазим в Истанбул българската вяра и култура и да направим каквото можем за общността, която, за съжаление, намалява.

– Има ли млади хора в общността, на които да разчитате да поемат и продължат вашето дело?

– Има, но не са много. Надявам се след няколко години да поемат знамето, щафетата и да продължат нашето дело.

– Те виждат от вас. Примерът е най-важното нещо.

Точно така, ние правим това, което сме виждали от нашите бащи и деди. Аз проявявам интерес към историята и чета много и различна литература... Виждам какво мащабно дело е извършил екзарх Йосиф. Той е най-добрият български политик през 19. век. Това е човек, който има истинско чувство за родолюбие и не се е ръководел нито от политически, нито от някакви други интереси. Той се е стремил да покаже и да разпространява българската култура и православната вяра, и то не

само в границите на дн. България, но и в Македония, и в една част от дн. Сърбия и Тракия.

– Говорим за достойнствата на духовните водачи. Какъв духовник трябва днес на българската общност в Истанбул?

– Ние имаме за духовник отец Ангел Велков. Той е добър свещеник, който много добре служи. Би трябвало да имаме още един свещеник, който да обгрижва и църквата „Св. Стефан“, където засега се правят много по-рядко богослужения. Хубаво е да има и там всяка неделя служба, тъй като храмът е много посещаван от туристи. В Одрин също имаме две църкви – „Св. Георги“ и „Св. цар Константин и Елена“. В едната има постоянно свещеник, но там няма голяма общност. Но трябва да се отбележи, че всяка събота и неделя идват стотици българи, тъй като е гранична зона, и посещават храмовете. Трябва да функционира тези църкви като религиозен център, които да разказват за православната вяра, а не само да бъдат като туристическо място или музей.

– Разкажете ми малко повече за отношенията на БЦО с общността в Одрин. Поддържате ли контакти?

– Църквата „Св. Константин и Елена“ се стопанисва от общината в Цариград. Затова на храмо-

вия празник ние от Истанбул винаги отиваме в Одрин. Църквата „Св. Георги“ има свое настоятелство, което се грижи за нея. Получаваме финансова подкрепа за поддръжка и ремонти на храмовете от Дирекцията по вероизповеданията и многоот български туристи. Иначе, общността в Одрин е много малка – четири-пет семейства българи, потомци на старите одрински българи. Храмът „Св. Константин и Елена“ беше в окаяно положение. Паднал беше покривът, нямаше иконостас, нямаше врати, но бързо се ремонтира. Миналата година празнувахме 150-годишнината от построяването на „Св. Константин и Елена“, а тази година ще честваме 140 г. храм „Св. Георги“.

– Какво планирате като следващи инициативи?

– На първо място трябва да поддържаме храма „Св. Стефан“. Ремонтът свърши, а поддръжката продължава. Имаме персонал, който го обгрижва и сигнализира при проблем.

– Как си финансирате дейностите?

– От екзархийски имоти и от субсидии от България. Имаме

персонал, охрана, администрация, консумативи и др. А за в бъдеще като културни дейности предвиждаме да направим един музей за историята на българската общност в Цариград. Искаме да популяризираме името на църквата „Св. Стефан“ и какво означава тя за българския народ. Желязната църква е начало на много неща в България и българския народ. Основата на българската патриаршия е Българската екзархия. Църквата „Св. Стефан“ е повлияла и за независимостта на България.

– Възможни ли са общи проекти между цариградските българи и напр. преподаватели и студенти от България?

– Моето лично виждане е, че можем да направим общи проекти, в които да се включат хора и от България. Ние сме само участници във фондацията, не сме собственици.

Това, което е направено за цариградските българи, е направено от всички българи от по-широките граници на България. Това са българите от Македония, Тракия, Западните покрайнини, молдовските

българи, украинските българи. Всеки българин трябва да види Българската екзархия, Желязната църква „Св. Стефан“ и българските имоти в Турция. Трябва да го разглеждат като свой роден, майчин дом.

– Какво си пожелавате?

Да бъдем заедно, всички българи! Да имаме съзнанието и да запазим нашата култура! Въпросът е не да сме националисти, а да живеем в по-хубав свят и да не забравяме българската култура и традиция. Да не забравяме нашата история, църква и вяра! Да бъдем умерени родолюбци, патриоти и това да съхраним за следващите хилядолетия.

– Къде в това е мястото на православния храм?

– Всичко това може да става в храма. В Истанбул църквата ни е единственото място, където се срещаме, общуваме, ставаме по-контактни и по-социални. Там правим ние социалната среда на цариградските българи и това е начин родо да се съхраним.

– Много Ви благодаря, г-н Папазов!

Интервюто взе: Весела ИГНАТОВА